

I. NAMEN UPORABE ESS

1. Oblikovanje ukrepov za boj proti corona virusu

Osnovni namen je zagotavljanje ustreznih zdravstvenih storitev za državljane in ublažitev ekonomskih posledic epidemije na zaposlitev.

Cilj št. 1: Pomoč zdravstvenemu sistemu in ukrepom za preprečevanje širjenja virusa

- ✓ Predvideni ukrepi držav so:
 - nakup potrebne zdravstvene opreme, vključno za zaščitna sredstva za delavce,
 - podpora za izvajanje zdravstvenih storitev,
 - dodatne zaposlitve na področju zdravstva,
 - javno komuniciranje in informiranje.

Te ukrepe je možno financirati iz sredstev ESS (čl. 3(1)(b)(iv) ESS uredbe.

- ✓ ukrepi s katerimi se preprečuje širjenje virusa:
 - stroški krajšega delovnega časa zaposlenih v gospodarstvu, šolah, letalskem prometu itd.
 - nadomestila staršem za varstvo otrok,
 - nadomestila za izvajalce usposabljanj, ki so odpadla itd.

Država mora ugotoviti, pod katere ESS razvojne prioritete posamezni intervencijski ukrepi sodijo.

- **Cilj št. 2:** Zaščita delovnih mest in omejitev neg. posledic virusa na zaposlovanje

To področje vključuje potrebo po vpeljavi skrajšanega delovnega časa v podjetjih (a le za I. 2020). Izkazati je potrebno, da je to posledica manjšega povpraševanja ali nižjih cen na trgu.

Razlika se lahko uveljavlja v obliki transferjev podjetjem. Lahko se uporabijo ESS sredstva ali se ESS sredstva prenesejo na ESRR s tem, da se mora ohraniti

minimalni nivo ESS sredstev, kot je določeno v prilogi IX CPR. Za ESRR ne velja spodnji limit. Transferji sredstev se ne smejo izvajati za alokacijo sredstev preteklih let.

- **Država mora prilagoditi pravila upravičenosti za ESS** – SVRK mora določiti vrste upravičenih stroškov, ki pa morajo biti skladna s pravili upravičenosti EU (CPR, ESS uredba). Konkretno to pomeni, da mora SVRK pripraviti ali dopolniti obstoječa navodila o upravičenih stroških.
- **Kontrole in revizija izdatkov:** država mora določiti način preverjanja skladnosti s pravili upravičenosti. Natančno je potrebno določiti kaj bo preverjal OU, UNP in bruseljski revizorji (kontrole naj se ne podvajajo). Sistem preverjanja naj bo preprost.
- Vsi izdatki, ki so povezani s corona virusom, so upravičeni od 1. 2. 2020 dalje.
- Državam ni potrebno na EK pošiljati spremembe OP takoj, ampak šele ko se bo situacija umirila.

2) Fleksibilnost prenašanja sredstev med ESRR in ESS ter med OP-ji ob soglasju EK

Takšni prenosi sredstev so možni ob soglasju EK, držati se je potrebno le agregirane razdelitve sredstev na V in Z. Za ESS je potrebno kljub temu upoštevati minimum, ki ga določa ankes IX CPR. To pa ne velja za ESRR. Sredstva med ESS in ESRR je možno prelivati vse do min. deleža, kot je opredeljeno v aneksu. Finančne alokacije preteklih let se ne smejo spreminjati. Lahko se spreminja le finančna alokacija za I. 2020. EK mora to spremembo potrditi do konca I. 2020.

Sredstva po OP za EKP14-20, ki jih je potencialno možno prenašati, so:

Sredstva se lahko prenašajo tudi med OPji v okviru istega sklada ali med ESS in ESRR.

3) Fleksibilnost prenosa sredstev med ESRR in ESS in OPji v soglasju z EK

Tovrstne prenose omogoča CPR, ki ne določa obvezne razdelitve sredstev med ESS in ESRR, vendar je potrebno spoštovati agregirane zneske za oba sklada po kategoriji regije, za ESS pa je potrebno spoštovati minimalni nivo. Prenášati pa se ne sme alokacija preteklih let. To pomeni, da se lahko prenašajo le sredstva iz finančnega načrta za I. 2020, EK mora to spremembo potrditi do konca I. 2020. Enako velja tudi za prelivanje sredstev med OPji.

4) Fleksibilnost, ki jo zagotavljajo določbe glede upravičenosti v odvisnosti od lokacije in uporabe proračuna regije izven njenega območja

Velja splošno pravilo upravičenosti, ki pravi, da se morajo projekti izvajati znotraj programskega območja. (=regija, ki zagotavlja sredstva) (čl. 70 CPR).

ESS uredba pa vsebuje spcifično pravilo, ki pravi, da lahko podpira operacije izven programskega območja, vendar znotraj EU, če sta izpolnjena 2 pogoja: operacija se izvaja v korist programskega območja, izpolnjene so obveznosti z vidika sistema upravljanja in kontrol. Če se operacija izvaja izven programskega območja, se lahko uveljavlja za programsko območje proporcionalno, izhajajoč iz objektivnih kriterijev (pro-rata).

V primeru ESS: če se operacije izvajajo v okviru naložbe "dostop do storitev" in če je njihov namen podpora zdravstvenemu sistemu za preprečevanje širjenja virusa v smislu dostopnosti zdravstvenih storitev za vse državljanje DČ, so takšni izdatki na pro-rata osnovi upravičeni tako za V in Z kohezijsko regijo. Država mora razdelitev financiranja med obe regiji izvesti na osnovi objektivnih meril.

Konkretni primeri:

Primer 1: zaposlitev za skrajšani del. čas zaradi corona virusa: se lahko sredstva ESS uporabijo za pokrivanje dela plač delavcev, ki ne morejo delati, čeprav podjetja v ta namen ne izvajajo posebnih ukrepov?

EK: Razlikovati je potrebno med: a) delavci, ki so tehnično nezaposleni zaradi odločitve Vlade RS, da se začasno preneha s poslovanjem, da se prepreči širjenje virusa (lokali, neživilske trgovine, rekreacijski centri,..) in med ukrepi Vlade RS s katerimi je prepovedala potovanja zaradi preprečitve širjenja virusa (zaposleni v letalskem sektorju, javni prevoz). Za te delavce velja:

a)

- Stroški takšnega omejevanja dela so upravičeni do ESS sofinanciranja in sicer na osi "dosto do storitev" (čl. 3(1)(b)(iv) ESS uredbe "Izboljšanje dostopa do dosegljivih, trajnostnih in kvalitetnih storitev, kar vključuje zdravstvene storitve in socialne storitve, ki so v splošnem interesu družbe.
- Namen ukrepov je razbremenitev zdravstvenega sistema in da se zdravstvene storitve zagotovijo več čas trajanja krize.
- Ti ukrepi imajo spill-over učinek na ohranjanje zaposlitev, ni pa to njihova primarna naloga.

b) delavci, ki so postali "tehnično brezposelni zaradi nepravočasnih dobav, ker se je zmanjšalo povpraševanje po produktih/storitvah itd, in ko ni neposredne povezave z vladnimi ukrepi, opisanimi v točki a.

- logika the ukrepov ni povezana z zdravjem, ampak izhaja iz potrebe po ohranitvi zaposlitve.
- Ti ukrepi so upravičeni in se lahko sofinancirajo iz ESS sredstev vendar le, če jih spremljajo aktivni ukrepi (kot aktivni ukrep se npr. Razume usposabljanje,

ki ni e-usposabljanje). Razume se, da se lahko, v izogib osebnim stikom, aktivni ukrepi začnejo izvajati šele po zaključku krize.

- To pomeni, da se za takšen izpad dela lahko uveljavljajo stroški le, če potem sledijo aktivni ukrepi v smislu izboljšanja izobrazbe, kvalifikacij ali prekvalifikaciji delavcev, njihove večje mobilnosti, lažjemu prilagajanju spremembam v panogi in proizvodnih procesih.
- Aktivni ukrepi imajo lahko poleg pridobivanja kvalifikacij ali prekvalificiranja še druge oblike, na primer: podjetje se zaveže, da bo po zaključku krize, ko se bodo delavci vrnili na delo, ohranilo njihove zaposlitve za vsaj toliko časa kot so prejeli podporo iz ESS sklada. Takšna ESS pomoč se lahko načrtuje na razvojni osi "Prilagajanje zaposlenih" (čl. 3(1)(a)(v) ESS uredbe).

Primer 2: Šole: ukinitve pouka in ostalih učnih aktivnosti – podpore za učitelje, ki svojega dela ne morejo opravljati, imajo pogodbe za zaposlitev za določen čas.

EK: Ti ukrepi se lahko pokrijejo z ESS, na razvojni osi "Izboljšanje dostopa do dostopnih, trajnostnih in kvalitetnih storitev, kar vključuje zdravstvene in socialne storitve, ki so v splošnem družbenem interesu.

Primer 3: zaprtje šol – varstvo otrok – delo od doma ni možno

EK: Ti ukrepi se lahko pokrijejo z ESS, na razvojni osi "Izboljšanje dostopa do dostopnih, trajnostnih in kvalitetnih storitev, kar vključuje zdravstvene in socialne storitve, ki so v splošnem družbenem interesu, saj je namen ukrepa omejitev fizičnih stikov in le starši lahko poskrbijo za svoje otroke (stari starši so rizična skupina).

Primer 4: Oblike pomoči EK za lažje obvladovanje posledic corona virusa

- Spremembe EU Uredbe št. 2012/2002 (evropski sklad za solidarnost): razširila se bo uporabnost uredbe na področje zagotavljanja ukrepov za javno zdravstvo. Upravičene operacije bodo vključevale pomoč prebivalstvu. To pokriva zdravstvene ukrepe za preprečevanje prenosa virusa: preventive, nadzor in kontrola.
- Sprememba čl. 139 CPR: odlog vračila dolgovanj zneskov za 5 obr. Leto (114 mio EUR). Ti zneski se bodo poračunali ob zaključku programskega obdobja.
- EK bo pohitela z nakazilom letnih predplačil za l. 2020 (še pred 1. julijem).
- Spremembe CPR bodo uvedle fleksibilnost prenašanja sredstev znotraj OP in tako zmanjšale potrebo po spremembi OPjev. Sredstva se lahko med ESS, ESRR in KS prenašajo do višine 8 % alokacije RP, vendar ne več kot 4 % na drugo RP istega sklada znotraj OP. [Te spremembe mora potrditi Odbor za spremljanje in morajo biti skladne z določbami uredb.](#)

- Izdatki operacij, s katerimi se bodo izvajali ukrepi zoper corona virus, so upravičeni od 1. 2. 2020 dalje in ni potrebno čakati na odobritev EK.
- Ker obseg posledic corona virusa ni možno oceniti in predvideti, se pričakuje, da bodo DČ želele še več sprememb OPjev. EK bo spremembe potrjevala po hitrem postopku.

Primer 5: Postopki javnega naročanja (EU direktiva) – pospešitev postopkov pri nabavi opreme/blaga, ki se uporablja za omejevanje širjenja virusa, kot so:

- Razkužila, ki se namestijo v šolah,
- Posebne UV luči s katerimi se preverja čistoča rok,
- Bolnišnične postelje in respiratorji,
- Zaščitna oblačila delavcev.

EK: Možni so naslednji postopki:

- 1) **Pospešeni postopek** v skladu s čl. 27(4) and 28(6) direktive
- 2) **Postopek s pogajanj** v skladu s čl 32, ki se lahko uporablja le izjemoma in ko je to ustrezno upravičeno.
- 3) **Izjeme od postopkov JN**, glej čl. 15.

Priporoča se uporaba pospešenega postopka, postopka s pogajanj le, če je to absolutno potrebno. Čl. 15 se je najbolje izogibati.

Vsak priemr je potrebno obravnavati posebej in se odločati glede na okoliščine primera.

Primer 6. Možnost uporabe novega pravila glede fleksibilnosti (realokacija sredstev z ESRR na ESS), zlasti ko je na ESRR potrjenih veliko zgrešenih projektov, na ESS pa ni zadostne porabe.

EK: To je možno, potrebna bo sprememba OP. Ni možno uporabiti poenostavljenega postopka za spremembe OP, ki jih predlaga COM (čl. 2(1) za spremembo čl. 30 CPR). Pri prestavljanju sredstev z ESRR na ESS je potrebno upoštevati kategorijo regije. Na drugi regijo ni možno prestaviti več kot 3 % sredstev (čl. 93 CPR).

Primer 7: Stroški zaposlenih v javni upravi (OU, PO, CA, UNP) – zadržanje z delovnega mesta

EK: Možno je stroške pokriti s sredstvi ESS.

Primer 8: Povračilo stroškov medicinskega osebja –časne zaposlitve zaradi corona virusa

EK: Takšne stroške je možno pokriti z ESS sredstvi. Ukrepe je potrebno načrtovati na RP – dostop do storitev čl. 3(1)(b)(iv) ESS uredbe. Plače se pokrivajo za obdobje, ki je potrebno za doseganje ciljev na področju dostopa do zdravstvenih storitev.

II. Operacije, ki se že izvajajo in se soočajo s problem corona virusa

Vprašanje 1:

- ***Kako se spopasti z negativnim vplivom na št. udeležencev?***
- ***Kako ravnati v primeru začasne zaustavitve izvajanja projektov?***
- ***Kako obravnavati rastočo potrebo po izolaciji, oddaljenem opravljanju dela?***
- ***Kaj storiti v primeru odpovedi dogodkov, delavnic, srečanj?***
- ***Kako obvladovati tveganje za pozno posreovanje zahtevkov, ker ni zaposlenih?***
- ***Kako ravnati v primeru nezadostnega doseganja rezultatov?***

EK: Če je prišlo do odpovedi dogodkov/delavnic etc. je potrebno ugotoviti kakšni stroški so do sedaj že nastali. Potrebno je določiti nacionalna pravila upravičenosti, upoštevajoč določbe CPR in ESS uredbe. Nacionalna pravila upravičenosti se lahko pripravijo za primer višje sile in opredelijo pogoje upravičenosti stroškov. Na primer: če stroške ni povrnila zavarovalnica ali če jih ni možno povrniti na kakšen drug način in če so posledica corona virusa, so stroški upravičeni do sofinanciranja.

Če ni možno zbrati zadostnega št. udeležencev ali če je potrebno operacijo začasno ustaviti, kar pa ogroža doseganje rezultatov, v tem primeru lahko OU podaljša rok za izvedbo (transparentno in nediskriminatorno do drugih upravičencev) operacije, podaljša rok za posredovanje zahtevkov/poročil. V idealnem primeru OU objavi nove JR. Lahko objavi tudi JR za inovativno urejanje dela v podobnih krizah.

Vprašanje 2: ali bo delo zaposlenih, ki so plačani s sredstvi ESS, ki se opravlja na daljavo, upravičen strošek?

EK:

Vse fleksibilne oblike dela bodo upravičene pod pogojem, da so v skladu z nacionalnimi pravili. Lahko se uveljavljajo v okviru RP “ prilagajanje spremembam”.

Question 3: Lahko še naprej plačujemo nadomestila brezposelnim osebam, ki so vključene v usposabljanja, ki so začasno zaustavljena zaradi corona virusa? Nadomestila se namreč izplačujejo na podlagi njihove prisotnosti, trenutna navodila o upravičenosti pa ne dovoljujejo izplačila nadomestil, če usposabljanja odpadejo. Bi pa navodila spremenili tako, da bi jim nadomestilo kljub temu plačevali v času trajanja krize. S tem bi želeli omiliti neg. posledice krize na nezaposlene osebe. Kakšna so EU pravila?

EK: 65(1) čl. CPR določa, da pravila upravičenosti določa država, razen če v EU uredbah ni kakšnih specifičnih pravil. ESS uredba nima pravil glede izplačevanja nadomestil brezposelnim, ki so vključeni v usposabljanja. Takšni stroški se lahko uveljavljajo na osnovi čl. 3(1)(a)(i) ESS uredbe "dostop do zaposlitve ali po čl. 3(1)(b)(i) ESS uredbe "aktivna vključitev". Pravila mora določiti DČ. Zaradi nastopa corona virusa se lahko ti stroški uveljavljajo tudi na RP "dostop do storitev".

Vprašanje 4: Ali lahko nacionalna pravila dovolijo izplačevanje plač za izvajalce usposabljanj, če se usposabljanja ne izvajajo?

EK: To je potrebno urediti z nacionalni pravili. Le-ta bi morala dovoliti, da se plača za vsaj del uposabljanja, ki so ga že izvedli in kompenzira ure odpovedanih usposabljanj. Ti stroški so upravičeni na RP – dostop do storitev.

Vprašanje 5: Kot OU smo za svoje zaposlene organizirali usposabljanja, določeni stroški so že nastali (hotelska nastanitev, zunanji izvajalci, sejna soba,...) in bi jih uveljavljali v okviru ESS TP. Usposabljanja so bila odpovedana zaradi covid virusa. So ti stroški upravičeni do ESS sofinanciranja, če jih zavarovanje ne pokrije?

EK: kot določajo nacionalna pravila upravičenosti v primeru višje sile. Lahko se uveljavljajo tudi, če nacionalna pravila niso predvidela primere višje sile.

Vprašanje 6: Izvajajo se online tečaji, kako lahko revizorji preverijo, če so bila res izvedena? Če ne, ali lahko takšne izdatke vseeno certificiramo?

EK: način preverjanja določi DČ v nacionalnih pravilih. Za tovrstna preverjanja se lahko uporabijo IT orodja, ki omogočajo beleženje takšnih dogodkov.

Vprašanje 7: ESS project, ki zagotavlja storitve za starejše in invalide. V ta namen občine zaposlujejo osebe za čas trajanja projekta (2-3 leta), sedaj pa ti ljudje zaradi samoizolacije storitev ne morejo izvajati in so tehnično brezposelni. ZDR določa, da mora v takšnem primeru delodajalec delavcu plačati povprečno plačo za čas trajanja tehnične brezposelnosti. Ali lahko s projektom te stroške uveljavljamo?

EK: glej zgoraj.

III. Operacije, ki se bodo začele izvajati po koncu corona virusa z namenom blaženja ekonomskih posledic krize

1. Uporaba ESS sredstev po koncu krize

ESS se lahko po zaključku krize uporablja za omilitev ekonomskih posledic krize, ki so jih utrpeli zaposleni in samozaposleni, ki so zaradi krize postali nezaposleni. ESS jim lahko pomaga pri reintegraciji na trg dela, na način, da jih opremi s sposobnostmi, ki so potrebne v času krize, možne so osebne oblike pomoči in podpore s katerimi se na trgu dela srečata ponudba in povpraševanje in poveča mobilnost delovne sile. Ker se bo ZRSZ soočil s porastom povpraševanja po njihovih storitvah, se sredstva ESS uporabijo za krepitev njihove zmogljivosti in modernizacijo njihovih storitev. Ukrepi niso sumerjeni zgolj v povečevanje njihovega števila, temveč tudi v dvig njihove učinkovitosti. (usposabljanje izvajalcev usposabljanj, razvoj inovativnih storitev, reorganizacije itd.).

ESS lahko podpre izgradnjo sektorskih omrežij, ki bodo povezovala podjetja in socialne partnerje – skupni ukrepi, da bodo s skupnimi močmi predvideli spremembe in jih znali upravljati v obliki integracij, podpirali bodo poslovne mreže in svetovalce za spremembe na področju upravljanja.

ESS lahko podpira tudi implementacijo novih vpogledov v ukrepe, ki s enanašajo na zdravje in varnost, ki bi preprečili pojav podobnih primerov izbruha virusa.

Ke rtakšne krize najmočnejše in najhitreje udarijo nabolj ranljive skupine, lahko ESS podpre ukrepe za aktivno in uravnoteženo udeležbo vseh, ki jih to zadeva in zagotovi, da ima vsakdo dostop do učinkovitega zdravstvenega sistema in dolgotrajno oskrbo.